

Waarom kiezen kinderen en hun ouders (niet) voor de fiets?

Uit het doctoraatsonderzoek van Ariane Ghekiere blijkt dat verkeersveiligheid cruciaal is bij de beslissing van ouders om hun kinderen alleen te laten fietsen. Jelle Van Cauwenberg, die betrokken is bij alle studies uit het doctoraatsproject, vertelt welke voorwaarden vervuld moeten zijn om veilige fietsverplaatsingen bij kinderen te promoten.

Vanwaar de keuze voor het thema van het doctoraatsonderzoek?

"Het is belangrijk dat kinderen voldoende bewegen en deze gezonde levensstijl behouden op latere leeftijd. Kinderen wordt aanbevolen om dagelijks 60 minuten matig tot intens te bewegen, door te spelen, te sporten, fietsen, lopen... Zo kunnen ze zich dagelijks verplaatsen met de fiets naar bestemmingen in de buurt, zoals de school, sportclub, vrienden of familie. Het voordeel van verplaatsingen met de fiets ten opzichte van andere bewegingsactiviteiten is dat deze redelijk eenvoudig geïntegreerd kunnen worden in de dagelijkse routine van het kind. Momenteel is er slechts een beperkt aandeel van de kinderen dat zich regelmatig met de fiets verplaatst. Initiatieven zijn nodig om dit aantal te doen stijgen om zo meer kinderen voldoende te laten bewegen. Om deze initiatieven te ontwikkelen, is het belangrijk inzicht te verkrijgen in welke factoren een associatie vertonen met het uitvoeren van fietsverplaatsingen bij kinderen. Het hoofddoel van deze doctoraats thesis was daarom na te gaan welke individuele, sociale en fysieke omgevingsfactoren geassocieerd zijn met het fietsen voor transport bij 10- tot 12-jarige kinderen."

Wat houdt het doctoraatsonderzoek precies in?

"Om de factoren die fietsverplaatsingen bij lagere schoolkinderen (10 tot 12 jaar) beïnvloeden te onderzoeken, werd er gebruik gemaakt van verschillende onderzoeksmethodes. Dit omvatte grootschalig vragenlijstonderzoek, kwalitatieve fietsinterviews en experimenten met gemanipuleerde panoramische foto's."

Welke partners waren er betrokken?

"Dit doctoraatsproject werd uitgevoerd door Ariane Ghekiere en gefinancierd door de Vrije Universiteit Brussel, de Universiteit Gent en het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek. De presentatie op het Vlaams Congres Verkeersveiligheid 2018 zal verzorgd worden door Jelle Van Cauwenberg die betrokken was bij alle studies uit het doctoraatsproject. De (co-)promotoren van dit doctoraatsonderzoek waren Prof. dr. Benedicte Deforche (UGent), Prof. dr. Ilse De Bourdeaudhuij (UGent) en Prof. dr. Peter Clarys (VUB). De begeleidingscom-

missie bestond uit Prof. dr. Greet Cardon (UGent), Prof. dr. Bas de Geus (VUB) en Prof. dr. Jo Salmon (Deakin University, Melbourne, Australia). Voor het manipuleren van de panoramische foto's werd er samengewerkt met fotografe Daphne Reinehr."

Wat maakt dit onderzoek zo innovatief en uniek?

"Het doctoraatsproject maakte gebruik van verschillende innovatieve methodes om het veilig fietsen bij kinderen te bestuderen. Zo werd er bijvoorbeeld gebruik gemaakt van 'fietsinterviews' en experimenten met gemanipuleerde panoramische foto's. Tijdens de fietsinterviews fietsten de onderzoekers samen met het kind en één van de ouders van bij het kind thuis naar een willekeurige bestemming in de buurt. De kinderen en ouders werden gevraagd om tijdens deze fietstocht luidop alle elementen te bespreken die zij positief/negatief vonden om te fietsen/hun kind alleen te laten fietsen. Een camera die gemonteerd werd op de fietshelm registreerde de volledige fietstocht en werd gebruikt voor een interview na afloop van de fietstocht.

De bevindingen uit de fietsinterviews werden gebruikt voor het opzetten van een innovatieve experimentele studie waarin gebruik werd gemaakt van gemanipuleerde panoramische foto's. In een panoramische foto van een "typische" Vlaamse straat in een (semi-)stedelijke omgeving werden zeven straatkenmerken gemanipuleerd (bijv. type fietspad, snelheidslimiet, verkeersdrukte). Deze gemanipuleerde foto's werden vervolgens voorgelegd aan 1.232 kinderen en hun

Uit het onderzoek blijkt dat de ouderlijke perceptie van verkeersveiligheid een cruciaal element is om hun kinderen toe te staan om alleen ergens naartoe te fietsen. In verschillende studies werd nagegaan welke elementen deze percepties van verkeersveiligheid en het fietsgedrag van de kinderen beïnvloeden.

In een innovatieve experimentele studie werd gebruikgemaakt van gemanipuleerde foto's van een "typische" Vlaamse straat in een (semi-)stedelijke omgeving. Op elke foto waren telkens zeven straatkenmerken gemanipuleerd (bijv. type fietspad, snelheidslimiet, verkeersdruk). Die foto's werden voorgelegd aan 1.232 kinderen en hun ouders, die steeds moesten aangeven welke van twee straten zij verkozen om zich met de fiets te verplaatsen of hun kind zich alleen met de fiets te laten verplaatsen.

ouders onder de vorm van een keuzetaak. De kinderen en ouders moesten steeds aangeven welke van twee straten zij verkozen om zich met de fiets te verplaatsen of hun kind zich alleen met de fiets te laten verplaatsen."

Welke resultaten behaalde u?

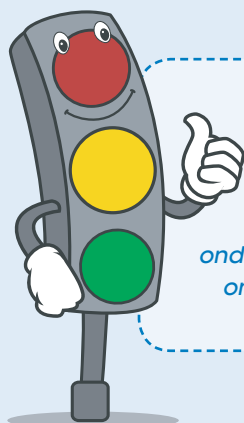
"Uit dit doctoraat bleek dat verkeersveiligheid een cruciaal element was voor ouders om hun kinderen toe te staan om alleen ergens naartoe te fietsen. De ouderlijke perceptie van verkeersveiligheid bleek dus cruciaal te zijn. In verschillende studies werd nagegaan welke elementen deze percepties van verkeersveiligheid en het fietsgedrag van de kinderen beïnvloeden.

Samengevat tonen onze resultaten aan dat een multi-dimensionele aanpak noodzakelijk is om actieve verplaatsingen bij kinderen te promoten. Hierbij zouden zowel kinderen als hun ouders moeten betrokken worden. Dit kan onder andere door het kind zijn/haar fiets- en verkeersvaardigheden te verbeteren, de perceptie van ouderlijke normen en de ouderlijke voorbeeldfunctie te verbeteren. Verder werd het belang van het creëren van een veilige fietsomgeving aangetoond. Het voorzien van voldoende fietspaden die goed afgescheiden zijn van het verkeer, blijkt hierbij een essentiële eerste stap te zijn."

Wat zijn uw verdere plannen?

"We proberen de resultaten uit dit doctoraatsonderzoek zo veel mogelijk te verspreiden door deelname aan internationale en nationale congressen (zoals VCV 2018) en publicaties in internationale en Nederlandstalige tijdschriften. Momenteel lopen er geen studies meer over actieve verplaatsingen bij lagere schoolkinderen binnen onze onderzoeksgroep, maar mogelijk worden er in de toekomst wel gelijkaardige projecten opgestart."

Jelle Van Cauwenberg, Postdoctoraal onderzoeker Universiteit Gent, Jelle.VanCauwenberg@UGent.be

"We moeten sensibiliseren om mensen te laten inzien dat verkeersveiligheid geen grapje is. Ik doe dat vrijwillig, omdat ik vind dat dit nodig is. We worden altijd goed ondersteund door de VSV en de sfeer onder de vrijwilligers is heel leuk."
- een VSV-vrijwilliger